

NATALIA MATIASZCZYK*

Uniwersytet Łódzki, Łódź, Polska

HISTORIA KOREAŃSKICH SPORÓW TERYTORIALNYCH I ICH WPŁYW NA STOSUNKI Z CHINAMI ORAZ JAPONIĄ

THE HISTORY OF KOREAN TERRITORIAL DISPUTES AND THEIR IMPACT ON RELATIONS WITH CHINA AND JAPAN

ABSTRAKT: Japonia oraz Chiny posiadają długą tradycję ingerowania w sytuację na Płw. Koreańskim. Wynikiem tego jest wiele sporów historycznych, ale również i terytorialnych. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie oraz analiza głównych sporów terytorialnych, które wpływają na współczesne relacje dyplomatyczne Chin i Japonii z Koreą Południową oraz Koreą Północną. Zostanie przedstawiona zarówno ich geneza, jak i stan obecny, w tym sytuacje, do których doprowadzała eskalacja konfliktów. Analizie poddane zostaną następujące spory: wyspy Dokdo/Takeshima, skała Ieodo/Suyan i granice wyłącznych stref ekonomicznych na Morzu Żółtym, przebieg granicy chińsko-północnokoreańskiej, ze szczególnym uwzględnieniem sprawy wysp na rzekach Yalu i Tumen, a także przynależność państwowa góry Beakdu. Co jakiś czas spory te prowadzą do eskalacji napięć, potęgując zarówno rywalizację polityczną, jak i gospodarczą w Azji Wschodniej, a niemożność ich rozwiązania szkodzi relacjom między państwami koreańskimi a ich sąsiadami.

SŁOWA KLUCZOWE: Japonia, Korea Południowa, Korea Północna, Chiny, spór terytorialny.

ABSTRACT: Japan and China have a long tradition of interfering with the situation on the Korean Peninsula. The result is a lot of historical and territorial disputes. The aim of this article is to present and analyze the main territorial disputes that affect contemporary Chinese and Japanese diplomatic relations with South Korea and North Korea. Both their genesis and the current state of affairs will be presented, including situations caused by escalation of conflicts. The following disputes will be analyzed: Dokdo / Takeshima islands, Ieodo / Suyan rock and

---

* Natalia Matiaszczyk, University of Lodz, Lodz, Poland

<https://orcid.org/0000-0003-1310-0732>

natalia.matiaszczyk@gmail.com

Copyright (c) 2022 NATALIA MATIASZCZYK. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

the boundaries of the exclusive economic zones in the Yellow Sea, the Sino-North Korean border, with particular emphasis on the issue of the islands on the Yalu and Tumen rivers, and the nationality of Mount Beakdu. Every now and then, these disputes lead to an escalation of tensions, intensifying both the political and economic rivalry in East Asia, and the inability to solve them harm relations between the Koreas and their neighbors.

KEYWORDS: Japan, South Korea, North Korea, China, territorial dispute

WPROWADZENIE

Zarówno Japonia, jak i Chiny posiadają długą tradycję ingerowania w sytuację na Półwyspie Koreańskim. Zaangażowanie Chińczyków w sprawy Korei rozpoczęło się już za czasów dynastii Han (221 p.n.e. – 206 n.e.), kiedy to w roku 108 roku p.n.e. królestwo Gojoseon zostało podbite przez cesarza Wudi¹. Od tego momentu Chiny co jakiś czas oddziaływały na sprawy wewnętrzne Korei. Pierwsze kontakty pomiędzy mieszkańcami Wysp Japońskich a mieszkańcami Półwyspu Koreańskiego rozpoczęły się kilkaset lat później – w V wieku. Świadczą o tym m.in. chińskie kroniki, które wspominają, iż w 478 roku japońskie poselstwo przebyło do chińskiego cesarza w celu uzyskania zgody na interwencję w Korei². Kolejne ważne momenty związane z historią relacji koreańsko-japońskich to najazdy piratów Waegu (jap. *Wakō*)³ oraz wojna koreańsko-japońska z XVI wieku⁴. Ostatnim ważnym wydarzeniem, które najpoważniej wpłynęło na relacje koreańsko-japońskie była japońska okupacja Półwyspu Koreańskiego w latach 1910-1945⁵. Wynikiem tego jest wiele sporów historycznych, ale również i terytorialnych, a niemożność ich rozwiązania szkodzi relacjom między państwami koreańskimi a ich sąsiadami.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie oraz analiza głównych sporów terytorialnych, które wpływają na współczesne relacje dyplomatyczne Chin i Japonii z państwami koreańskimi. Zostanie przedstawiona zarówno ich geneza, jak i stan obecny, w tym

---

¹ J. Rurarz, *Historia Korei*, Wydawnictwo Dialog, Warszawa 2009, s. 46.

² J. Tubielewicz, *Historia Japonii*, Ossolineum, Wrocław 1984, s. 47.

³ S. Turnbull, *Pirate of the Far East: 811–1639*, Bloomsbury Publishing PLC, Oksford 2007, s. 5.

⁴ Wojna koreańsko-japońska (nazywana także wojną Imjin) rozpoczęła się wraz z inwazją japońską na Koreę w 1592 roku. Miała być ona pierwszym krokiem do podbicia Chin dynastii Ming oraz całej Azji. Siłami Japonii dowodził generał Toyotomi Hideyoshi, który doszedł do władzy w 1583 roku zostając cesarskim regentem (jap. *kampaku*). Do walk włączyli się także Chińczycy. Po kilku latach ciężkich walk oraz śmierci Hideyoshiego, w 1598 roku, Japończycy zostali zmuszeni do wycofania się z Półwyspu Koreańskiego.

⁵ N. Horesh i in., *Is My Rival's Rival a Friend? Popular Third-Party Perceptions of Territorial Disputes in East Asia*, „Copenhagen Journal of Asian Studies” 2014, t. 32, nr 1, s. 9. <https://doi.org/10.22439/cjas.v32i1.4594>

sytuacje, do których doprowadzała eskalacja konfliktów. Poruszona zostanie kwestia wysp Dokdo/Takeshima (nr 2 na poniższej mapie), skały leodo/Suyan (nr 3) i granic wyłącznych stref ekonomicznych na Morzu Żółtym, a także przebieg granicy chińsko-północnokoreańskiej, ze szczególnym uwzględnieniem sprawy wysp na rzekach Yalu i Tumen oraz przynależność góry Beakdu (nr 1), która to jest istotnym symbolem historycznym i narodowym dla Koreańczyków.

Mapa 1

Sporne terytoria

Źródło: opracowanie własne.

Artykuł stara się odpowiedzieć na następujące pytania badawcze: jakie spory terytorialne występują współcześnie pomiędzy państwami koreańskimi a Japonią i Chinami? Jaka jest ich geneza oraz przebieg? Dlaczego niektóre sporne terytoria są ważne z punktu widzenia tożsamości Koreańczyków? Hipotezę badawczą określono następująco: nierozwiązane spory terytorialnie poważnie rzutują na współczesne relacje państw koreańskich z Chinami i Japonią. W celu analizy wykorzystano teorię konstruktywizmu oraz trójkąt Johana Galtunga. Konflikt w konstruktywizmie przejawia się tożsamości (m.in. nacjonalizm, pamięć o historii i traumatycznych wydarzeniach z przeszłości, silne emocje). Przywiązane do spornego terytorium może być naprawdę bardzo duże, bez względu na to, jak małe lub nieistotne jest

ono z materialnego i racjonalnego punktu widzenia⁶. Trójkąt Galtunga składa się z następujących części: sprzeczność (strony uświadamiają sobie, że mają wzajemnie wykluczające się cele i interesy), postawy (tj. wrogość, poczucie nieufności, zazdrość, złość, pogarda itd.), zachowania (spór przeradza się w konflikt wtedy, gdy jedna ze stron lub obie strony podejmują wrogie działania)⁷. By nakreślić charakterystykę i historię sporów wykorzystano metodę historyczną. Zastosowano również metodę opisową. Do napisania niniejszego artykułu i analizy omawianego zagadnienia wykorzystano monografie i artykuły naukowe anglo-, koreańsko- i polskojęzyczne. Poza pracami stricte naukowymi oparto się również na raportach publikowanych przez ośrodki analityczne. Niezbędne były także oficjalne informacje prezentowane na stronach Ministerstw Spraw Zagranicznych Japonii oraz Korei Południowej. W odniesieniu do najnowszych wydarzeń informacje czerpano ze stron państwowych agencji prasowych oraz portali informacyjnych.

DOKDO/TAKESHIMA

Dokdo (jap. *Takeshima*) to archipelag skalnych wysp i wysepek o łącznej powierzchni 0,187 km². Archipelag położony jest niecałe 90 kilometrów na południowy wschód od wyspy Ulleungdo, należącej do Korei Południowej i około 157 kilometrów na północny zachód od japońskiej wyspy Dōgojima, wchodzącej w skład archipelagu Oki. Dokdo od 1953 roku znajduje się pod kontrolą Korei Południowej, jednak Japonia wysuwa swoje roszczenia⁸. Nie chodzi tu tylko o suwerenność terytorialną nad wyspami, ale także również o przebieg wyłącznych stref ekonomicznych na Morzu Japońskim, prawo do połowów i złoża m.in. klatratów metanu. Sprzecznością celów obu państw jest kwestia przynależności państwowej wysp. Co więcej, spór ten ma charakter gry o sumie zerowej, tj. zrealizowanie celów Korei Południowej oznacza, że swoich celów wobec Dokdo nie zrealizuje Japonia i vice versa. Warto zauważyć, że w sporze tym, Korea Północna wyraźnie popiera swojego sąsiada z południa⁹.

---

⁶ J. Choi, Y. Eun, *What does international relations theory tell us about territorial disputes and their resolution?*, „International Politics” 2018, t. 55, nr 3, s. 151. <https://doi.org/10.1057/s41311-017-0074-4>

⁷ A. Cianciara, *Konflikt Międzynarodowy – ujęcie teoretyczne*, „Stosunki Międzynarodowe” 2010, t. 42, nr 3-4, s. 100-105.

⁸ M. Koo, *Island Disputes and Maritime Regime Building in East Asia. Between a Rock and a Hard Place*, Springer, Nowy Jork, 2010, s. 65.

⁹ Central Intelligence Agency, *World Factbook 2016-17*, Waszyngton 2016, s. 406.

Pierwsze pisemne wzmianki o archipelagu pochodzą z VI wieku¹⁰. Przez wieki wyspy były niezamieszane, jednak wielu koreańskich i japońskich rybaków zapuszczało się w ich okolice w poszukiwaniu pracy. W XV wieku koreański król Sejong potwierdził przynależność Dokdo do Korei, włączając wyspy do powiatu Uljin. W japońskim Onshū Shichō Gakki (pol. *Zapisy o obserwacjach w prowincji Oki*) z XVII wieku nie ma z kolei żadnych wzmianek o tym, by archipelag miał być japońskim terytorium¹¹. Co więcej, pod koniec XIX wieku japońska Wielka Rada Stanu (jap. *Daijō-kan*) potwierdziła zwierzchność Korei nad Dokdo. Jednakże w 1905 roku Ministerstwo Floty Japonii, bez zawiadomienia Korei i innych państw zajęło archipelag, tłumacząc się potem, iż uznali Dokdo za *terra nullius*¹². Wywołało to protesty władz Korei, jednak z uwagi na ówczesną sytuację polityczną, nie miały one szans wygrać sporu¹³.

Traktat pokojowy z San Francisco podpisany w 1951 roku nie wspominał nic o tych wyspach, jednak na mapie przedstawionej przez japoński rząd Izbie Reprezentantów Stanów Zjednoczonych Dokdo leży poza linią wyznaczającą granicę terytorium Japonii¹⁴. W styczniu 1952 roku prezydent Korei Południowej Rhee Syng-man ogłosił powstanie tzw. Linii Pokoju, wyznaczającej strefy wpływów Seulu wokół Półwyspu Koreańskiego, w granicach których znajdowały się również wyspy Dokdo. Co więcej, na ich obszarze od kwietnia 1953 roku zaczęły funkcjonować oddziały południowokoreańskiej milicji¹⁵. Umowa o normalizacji stosunków zawarta pomiędzy oboma państwami w 1965 roku nie rozwiązała kwestii przynależności wysp¹⁶. Ratyfikacja przez oba państwa Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, która regulowała m.in. kwestię wód terytorialnych i wyłącznych stref ekonomicznych, nasiliła spór o Dokdo. Jako archipelag wysp zgodnie z tą Konwencją nie tylko generuje obszar wód terytorialnych, ale zmienia także przebieg wyłącznych stref ekonomicznych na Morzu

---

¹⁰ J. Rurarz, *Historia Korei, op. cit.*, s. 373.

¹¹ Ibidem, s. 374.

¹² N. Matiaszczyk, *Podzieleni przez historię – wpływ wydarzeń historycznych na współczesne relacje japońsko-południowokoreańskie*, [w:] *Między Wschodem a Zachodem, między Północą a Południem 4*, red. A. Lesiczka, Campidoglio, Warszawa 2020, s. 220.

¹³ Korea była ówczesnie słabym państwem, zarówno pod względem politycznym, gospodarczym, jak i militarnym. W 1905 roku Koreańczycy zostali zmuszeni przez Japonię do podpisania traktatu, który pozbawił Koreę suwerenności dyplomatycznej i uczynił ją japońskim protektoratem, zaś 5 lat później Japonia dokonała formalnej aneksji Korei.

¹⁴ Dokdo Research Institute, *The Truth Is... Dokdo is Korean Territory*, <http://www.dokdohistory.com/eng/gnb02/sub01.do?mode=view&page=1&cid=47324> (dostęp: 10.05.2021).

¹⁵ O. Pietrewicz, *Japońsko-południowokoreański spór o wyspy Dokdo/Takeshima*, Centrum Studiów Polska-Azja, <http://www.polska-azja.pl/japonsko-poludniowokoreanski-spor-o-wyspy-dokdotakeshima/> (dostęp: 11.05.2021).

¹⁶ 최희식 (Choi H.), *동북아시아에서의 해양 영토 분쟁: 독도와 센카쿠 문제를 중심으로 (Spory morskie i terytorialne w Azji Północno-Wschodniej: koncentracja na kwestiach Dokdo i Senkaku)*, „아시아리뷰 (Asia Review)” 2013, t. 6, nr 2, s. 35. <https://doi.org/10.24987/SNUACAR.2013.12.3.2.33>

Japońskim. Jest to istotne zarówno dla Korei Południowej, jak i Japonii, gdyż morze to jest jednym z większych łowisk ryb na świecie.

W 2009 roku doszło do ponownego nasilenia sporu o suwerenność nad archipelagiem. Było to spowodowane wrogimi z perspektywy Korei Południowej działaniami japońskiego Ministerstwa Edukacji, które rok wcześniej zdecydowało o wprowadzeniu nowych podręczników dla nauczycieli szkół średnich, w których zakwestionowano przynależność państwową Dokdo¹⁷. W 2010 roku japoński rząd przesunął w czasie publikację corocznej Białej Księgi Obrony, która jest wydawana na przełomie lipca i sierpnia. Oficjalnym powodem był brak wystarczającej ilości dowodów zebranych w sprawie zatonięcia korwety Cheonan¹⁸. Jednak biorąc pod uwagę fakt, że raport międzynarodowej komisji w tej sprawie, uznany przez Japonię, został opublikowany w maju, każe wątpić w takie tłumaczenie. Bardziej prawdopodobnym wyjaśnieniem wydaje się być chęć uniknięcia niepotrzebnych napięć związanych z tym, że w sierpniu 2010 roku miały miejsce dwie ważne rocznice dotyczące relacji japońsko-koreańskich: 100. rocznica aneksji Korei i 65. rocznica wyzwolenia spod japońskiej okupacji. Jednak ostatecznie Biała Księga została opublikowana we wrześniu i pojawił się w niej zapis, powtarzany od 2005 roku, iż „problem terytorialny Takeshimy, historycznego terytorium Japonii, pozostaje nierozwiązany”, co wywołało protesty ze strony Korei Południowej¹⁹.

W czerwcu 2011 roku największy przewoźnik lotniczy Korei Południowej – Korean Air przeprowadził lot testowy nowego Airbusa A380 z lotniska Incheon nad wyspy Dokdo. Wywołało to sprzeciw Tokio, gdyż rząd japoński uznał przelot ten za celową prowokację Koreańczyków. Co więcej, japoński MSZ wydał komunikat, w którym wezwał własnych dyplomatów do niekorzystania z usług południowokoreańskich linii lotniczych²⁰. Rok później doszło do znaczącego wydarzenia, które wpłynęło na relacje japońsko-południowokoreańskie. W sierpniu prezydent Korei Południowej Lee Myung-bak odwiedził sporne wyspy Dokdo oraz zażądał od cesarza Japonii przeprosin za okres okupacji. Lee był pierwszym przywódcą Korei Południowej od czasu zakończenia II wojny światowej, który udał się z wizytą na Dokdo. Było to

---

¹⁷ M.G. Koo, *Island Disputes and Maritime Regime Building in East Asia. Between a Rock and a Hard Place* op. cit, s. 65.

¹⁸ Zatonięcie południowokoreańskiego okrętu wojennego w wyniku trafienia torpedą wystrzeloną z okrętu Korei Północnej, które miało miejsce 26 marca 2010 roku na Morzu Żółtym w pobliżu granicy morskiej obu Korei. W wyniku zatonięcia okrętu śmierć poniosło 46 marynarzy.

¹⁹ Yonhap News Agency, *Japan's irrational claim to Dokdo*, <https://en.yna.co.kr/view/AEN20100910006800315?section=search>, (dostęp: 11.05.2021).

²⁰ O. Pietrewicz, *Japońsko-południowokoreański spór o wyspy Dokdo/Takeshima*, <http://www.polska-azja.pl/japonsko-poludniowokoreański-spor-o-wyspy-dokdotakeshima/> (dostęp: 11.05.2021).

jawnie negatywne zachowanie wobec Japonii. Tuż po wizycie japoński rząd odwołał swojego ambasadora w Seulu. Pod koniec sierpnia 2012 roku Japonia oficjalnie zaproponowała rozstrzygnięcie sporu przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości, co zostało, również oficjalnie, odrzucone przez Koreę Południową kilka dni później. Wtedy też doszło do pogorszenia wizerunku Korei Południowej w japońskiej opinii publicznej, czego wynikiem był spadek liczby japońskich turystów odwiedzających Koreę Południową. W ciągu roku liczba ta zmniejszyła się o prawie 800 tysięcy osób. Jest to dość istotne, ponieważ turystyka odgrywa ważną rolę w relacjach gospodarczych Japonii i Korei Południowej²¹. Co więcej, nastąpił wyraźny wzrost nastrojów antykoreańskich w Japonii („postawy” w trójkącie Galtunga). Wielokrotnie miały miejsce i nadal są organizowane ultranacjonalistyczne demonstracje, organizowane między innymi przez skrajnie prawicową Zaitoku-kai²², podczas których niejednokrotnie wykrzykiwano nie tylko rasistowskie i ksenofobiczne hasła, ale też takie, które nawoływały do przemocy wobec Koreańczyków²³.

20 grudnia 2018 roku doszło do poważnego incydentu z udziałem japońskiego samolotu i południowokoreańskiego niszczyciela, około 100 kilometrów na północny wschód od wysp Dokdo, po którym oba państwa prezentowały otwarcie wrogie zachowania wobec siebie. Japonia oskarżyła Koreę Południową o namierzanie radarem ich samolotu, zaś Korea Japonię o niebezpieczne zachowanie i zbyt niski przelot. Spór rozgorzał do tego stopnia, że południowokoreański minister obrony narodowej oświadczył, iż w razie kolejnych japońskich prowokacji jego kraj odpowie na nie zdecydowanie, sugerując przy tym nawet rozwiązania militarne²⁴. Stale pogarszające się relacje, nie tylko z powodu Dokdo, doprowadziły do wojny handlowej pomiędzy oboma państwami, która rozpoczęła się w drugiej połowie 2019 roku i która de facto wciąż trwa. Koreańczycy co roku przeprowadzają także ćwiczenia wojskowe w okolicy Dokdo, które mają na celu potencjalną obronę wysp przed potencjalnym atakiem. W

---

²¹ N. Matiaszczyk, *Podzieleni przez historię – wpływ wydarzeń historycznych na współczesne relacje japońsko-południowokoreańskie*, op. cit, s. 222.

²² Zaitoku-kai – pełna nazwa Zainichi Tokken o Yurusanai Shimin no Kai (pol. *Stowarzyszenie Obywateli przeciwko Specjalnym Przywilejom Zainichi*). To skrajnie nacjonalistyczna i ksenofobiczna japońska organizacja, która wzywa do zakończenia rzekomych przywilejów Zainichi, czyli mniejszości koreańskiej w Japonii.

²³ K. Ito, *Anti-Korean Sentiment and Hate Speech in the Current Japan: A Report from the Street*, „*Procedia Environmental Sciences*” 2014, t. 20, nr 1, s. 434-435. <https://doi.org/10.1016/j.proenv.2014.03.055>

²⁴ J. Lee, *Strong response to provocations by Japan*, https://imnews.imbc.com/replay/2019/nwtoday/article/5136631_28983.html (dostęp: 13.05.2021).

czerwcu 2020 roku pomimo pandemii COVID-19 uczestniczyło w nich aż 8 okrętów marynarki wojennej oraz 5 samolotów, w tym myśliwce F-15K²⁵.

Na przełomie maja i czerwca 2021 roku z powodu spornego terytorium doszło do znacznego pogorszenia się relacji pomiędzy Koreą Południową a Japonią. Na oficjalnej stronie Igrzysk Olimpijskich zamieszczono mapę trasy sztafety olimpijskiej, gdzie Dokdo oznaczono jako japońskie terytorium. Wywołało to ostry protest południowokoreańskich władz, a Koreański Komitet Olimpijski zwrócił się z oficjalną prośbą do Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego o interwencję²⁶. Premier Japonii Yoshihide Suga w odpowiedzi na działania Koreańczyków odwołał zaplanowaną rozmowę z prezydentem Korei Południowej Moon Jae-inem, do której miało dojść na szczycie G-7 w Walii, gdzie obaj przywódcy zostali zaproszeni w charakterze gości. Co więcej, twarde stanowisko Japończyków w sprawie mapy sprawiło, że niemal 70% mieszkańców Korei Południowej popierało bojkot Igrzysk Olimpijskich²⁷. Koreańczycy nie zdecydowali się jednak ostatecznie na takie rozwiązanie i wzięli udział w zawodach.

Warto zauważyć, że zarówno Ministerstwo Spraw Zagranicznych Korei Południowej, jak i Ministerstwo Spraw Zagranicznych Japonii na swoich oficjalnych stronach internetowych publikują informacje na temat wysp Dokdo. Według japońskiego MSZ „Takeshima jest bezsprzecznie nieodłączną częścią terytorium Japonii, w świetle faktów historycznych i w oparciu o prawo międzynarodowe”²⁸. Z kolei koreańskie MSZ informuje, że „Dokdo jest integralną częścią terytorium Korei, pod względem historycznym, geograficznym i zgodnie z prawem międzynarodowym. Nie istnieje spór terytorialny dotyczący Dokdo, dlatego też nie jest to kwestia do rozwiązania na drodze negocjacji dyplomatycznych lub ugody sądowej”²⁹. Co

---

²⁵ The Korea Bizwire, *S. Korea Conducted Dokdo Defense Drill Earlier This Month*, <http://koreabizwire.com/s-korea-conducted-dokdo-defense-drill-earlier-this-month/177823> (dostęp: 15.05.2021).

²⁶ M. Houston, *South Korea calls for IOC action over Japan's disputed territories map for Olympics*, <https://www.insidethegames.biz/articles/1108513/japan-south-korea-dokdo-olympics-ioc> (dostęp: 15.08.2021).

²⁷ Badanie zostało przeprowadzone przez Koreański Instytut Opinii Społecznej na grupie 1009 dorosłych osób. 67,6% respondentów powiedziało, że popiera bojkot („zdecydowanie się zgadzam” – 50,6%, „raczej się zgadzam” – 17%). J. Shin, *Calls grow in S. Korea for Olympic boycott over Dokdo*, <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20210609000827> (dostęp: 15.08.2021).

²⁸ Ministerstwo Spraw Zagranicznych Japonii, *Japan's Consistent Position on the Territorial Sovereignty over Takeshima*, <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/takeshima/index.html> (dostęp: 16.05.2021).

²⁹ Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Korei, *The Korean Government's Basic Position on Dokdo*, http://dokdo.mofa.go.kr/eng/dokdo/government_position.jsp (dostęp: 15.05.2021).

więcej, południowokoreański rząd przygotował film dotyczący archipelagu, który jest ogólnodostępny w Internecie w kilkunastu wersjach językowych³⁰.

Spór o wyspy Dokdo między Koreą Południową a Japonią to także klasyczny przykład konfliktu w teorii konstruktywistycznej. Rozpala on pamięć Korei Południowej o czasach kolonizacji, gdyż Japonia – dawny okupant Korei, nadal domaga się suwerenności nad tym, co Koreańczycy postrzegają jako symbol niepodległości narodowej. Dla Koreańczyków wyspy te stały się integralną częścią ich tożsamości narodowej jako symbol minionego okresu kolonialnego i odzyskanej suwerenności. Wszelkie roszczenia wobec wysp ze strony Japonii są zatem interpretowane jako bezpośrednie zagrożenie dla tożsamości i niezależności terytorialnej Korei. Postrzegając sporne wyspy nie tylko pod względem prawnym, ale także tożsamościowym, Koreańczycy stają się emocjonalni i bardziej akceptują ryzyko, które zmierza w kierunku chęci walk w razie wybuchu zbrojnego konfliktu o małe i niezamieszkane wyspy z byłym okupantem.

IEODO/SUYAN ORAZ GRANICE WYŁĄCZNYCH STREF EKONOMICZNYCH NA MORZU ŻÓŁTYM

Ieodo (chi. *Suyan*) położone jest około 156 kilometrów na południowy zachód od koreańskiej wyspy Jeju i około 320 kilometrów na północny wschód od Szanghaju. Jest to podwodna skała, której szczyt znajduje się 4,6 metra pod poziomem morza³¹. Pierwszy raz została zauważona przez Brytyjczyków na początku XX wieku. Po II wojnie światowej okolice Ieodo, podobnie jak i Dokdo, znalazły się w strefie wpływów Seulu wokół Półwyspu Koreańskiego, którą wyznaczały tzw. Linie Pokoju Rhee Syng-mana. W latach 1995-2001 Korea Południowa wybudowała na skale tej stację badawczą wraz z lądowiskiem dla helikopterów. Tak naprawdę spór dotyczący przynależności Ieodo i granic wyłącznych stref ekonomicznych rozpoczął się w 1996 roku, kiedy to zarówno Korea Południowa, jak i Chiny przystąpiły do Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza³², choć od względem prawnym Ieodo, jako podwodna skała, według niniejszej konwencji nie może być uznawana za terytorium przez

---

³⁰ 외교부 Ministry of Foreign Affairs Korea, *Dokdo, Beautiful Island of Korea*, https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=mEF9FDh4nZc&feature=emb_title (dostęp: 05.05.2021). Co ciekawe można go również obejrzeć w wersji z polskimi napisami.

³¹ N. Horesh i in., *Is My Rival's Rival a Friend? Popular Third-Party Perceptions of Territorial Disputes in East Asia*, *op. cit.*, s. 15.

³² Organizacja Narodów Zjednoczonych, *Chronological lists of ratifications of, accessions and successions to the Convention and the related Agreements*, https://www.un.org/Depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm (dostęp: 20.05.2021).

jakiegokolwiek państwo (art. 121). Jednak pomimo tego obie strony uważają, że skała ta położona jest na ich wyłącznych strefach ekonomicznych. Zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza „wyłączna strefa ekonomiczna nie może sięgać dalej niż 200 mil morskich od linii podstawowych” (art. 57). W przypadku gdy wyłączne strefy ekonomiczne państw, których wybrzeża leżą naprzeciw siebie lub sąsiadują ze sobą, delimitacja granicy wyłącznych stref ekonomicznych powinna być ustalona na podstawie umowy w oparciu o zasadę słuszności (art. 74)³³. Odległości między wybrzeżem Chin i Korei Południowej są znacznie węższe niż 400 mil morskich, więc wyłączne strefy ekonomiczne na siebie nachodzą i jak dotąd spór o ich przebieg nie został rozwiązany, gdyż żadna ze stron nie chce się zgodzić na propozycję drugiej strony – występuje to sprzeczność interesów obu państw.

W 2011 roku spór odżył na nowo, gdy doszło do bezpośrednich starć chińskich rybaków z południowokoreańską strażą przybrzeżną. W jednym z nich śmiertelnie ugodzony został funkcjonariusz Korei Południowej. Prezydent Lee Myung-bak stwierdził w marcu 2012 roku, że jeśli zostanie kiedyś osiągnięte porozumienie w sprawie delimitacji wyłącznych stref ekonomicznych pomiędzy oboma państwami, obszary wokół leodo powinny należeć do Korei Południowej. W kolejnym roku można było zaobserwować nieprzyjazne postawy ze strony obydwóch państw. Chiny ogłosiły, że rozszerzają swoją strefę identyfikacji obrony powietrznej (ang. *Air Defense Identification Zone*, ADIZ), która obejmuje także obszary nad leodo. W odpowiedzi na takie posunięcia, Korea Południowa zdecydowała o wysłaniu w pobliże leodo okrętu wojennego i dwóch samolotów patrolowych³⁴, również rozszerzając swoją strefę identyfikacji obrony powietrznej. W październiku 2014 roku doszło do kolejnego starcia chińskich rybaków z południowokoreańską strażą przybrzeżną – tym razem śmierć poniósł kapitan chińskiego statku.

Pod koniec 2015 roku nastąpiło pierwsze od siedmiu lat spotkanie przedstawicieli Korei Południowej i Chin w sprawie rozwiązania przebiegu granicy wyłącznych stref ekonomicznych. Ostatecznie nie doszło jednak do żadnego porozumienia. Seul chciał wytyczenia granicy pośrodku akwenu Morza Żółtego, podczas gdy Pekin optował za rozwiązaniem opierającym się na wielkości populacji. W styczniu 2017 roku eskadra chińskich samolotów wojskowych wleciała w koreańską strefę identyfikacji obrony powietrznej, co spowodowało natychmiastową reakcję

---

³³ Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 1982 roku.

³⁴ S. Fox, *China, South Korea, and the Socotra Rock Dispute A Submerged Rock and Its Destabilizing Potential*, Palgrave Pivot, Singapur, 2019, s. 79.

Korei Południowej – poderwała ona dziesięć własnych samolotów³⁵. Prowokacja Chin miała miejsce kilka miesięcy po tym, jak Korea Południowa i Stany Zjednoczone ogłosiły zamiar rozmieszczenia raketowego systemu antybalistycznego THAAD (ang. *Terminal High Altitude Area Defense*) na terytorium Południa. W kolejnych miesiącach doszło do jeszcze kilku naruszeń koreańskiej strefy przez chińskie samoloty. W połowie stycznia 2019 roku odbyło się kolejne spotkanie przedstawicieli obu państw w sprawie przebiegu wyłącznych stref ekonomicznych, jednak również nie przyniosło żadnych rozstrzygnięć. Spór po dziś dzień nie został uregulowany.

GÓRA BAEKDU

Swoistym symbolem sporu terytorialnego pomiędzy Koreą Północną a Chinami jest góra Baekdu (chi. *Changbai*) wraz z jeziorem Cheonji (chi. *Tiānchí*)³⁶. W tym przypadku podobnie jak i przy Dokdo, zastosowanie ma teoria konstruktywizmu. Góra ma duże znaczenie w historii, kulturze i tożsamości obu Korei, jest uznawana niemal za świętą, dlatego również i Korea Południowa jest częściowo zaangażowana w ten spór. Według koreańskiej mitologii góra ta jest miejscem narodzin Danguna – legendarnego założyciela państwa koreańskiego Gojoseon w 2333 roku p.n.e., potomka syna Króla Niebios. W Korei Południowej 3 października obchodzone jest Święto Powstania Państwa, które upamiętnia właśnie powstanie Gojoseon. Z kolei według północnokoreańskich przekazów propagandowych w obozie partyzanckim na górze Baekdu miał urodzić się Kim Jong-il³⁷. Co więcej, górę tę wymienia się także w hymnach obu państw.

Umowa graniczna Korei Północnej i Chin z 1963 roku ustanowiła następujący podział: 3/5 powierzchni góry i jeziora znalazło się pod kontrolą Pjongjangu, a 2/5 pod kontrolą Pekinu³⁸. Jednak co do tego, czy porozumienie jest ważne, są pewne wątpliwości. Po pierwsze, niektórzy kwestionują, że jest to prawdziwy traktat graniczny. Po drugie, umowa nigdy nie została nigdzie opublikowana i nie wiadomo czy obie strony nadal ją akceptują. I po trzecie, Korea Południowa uważa wszelkie umowy zawarte przez Koreę Północną za nieważne. Baekdu jest istotnym miejscem nie tylko dla Koreańczyków, ale także i dla Mandżurów (jedna z największych

---

³⁵ Ibidem, s. 106.

³⁶ Dokładniej rzecz ujmując góra ta jest stratowulkanem, a jezioro Cheonji znajduje się w jego kraterze.

³⁷ Choć jak wiadomo, Kim Jong-il urodził się w okolicach Chabarowska w Rosji.

³⁸ D. Gomà, *The Chinese-Korean Border Issue: An Analysis of a Contested Frontier*, „Asian Survey” 2006, t. 46, nr 6, s. 872. <https://doi.org/10.1525/as.2006.46.6.867>

mniejszości etnicznych w ChRL, jej liczebność szacuje się na około 10 milionów), co daje władzom Chin silny argument, by nie doprowadzić do zmiany przebiegu granicy.

W 2009 roku chińskie miasto Changchun zamierzało kandydować do organizacji Zimowych Igrzysk Olimpijskich w 2018 roku. Część z zawodów miała się odbyć u podnóża góry Baekdu, co wywołało niezadowolenie w obu Koreach. Ostatecznie miasto nie dostało zgody na kandydaturę od władz centralnych ChRL. W grudniu 2013 roku chińskie wojsko przeprowadziło ćwiczenia pod i na górze Baekdu z udziałem około trzech tysięcy żołnierzy³⁹. Być może działanie to było obliczone na wywarcie nacisku na władze KRL-D, po tym, jak kilka miesięcy wcześniej doszło do zaostrzenia sytuacji na Półwyspie Koreańskim w związku z testami nuklearnymi i raketowymi w wykonaniu Pjongjangu oraz zerwaniem zawieszenia broni z 1953 roku. Choć obecnie spór o przynależność góry nie jest istotnym elementem w relacjach Chin z państwami koreańskimi, to (aczkolwiek wydaje się to być mało prawdopodobne) w przyszłości Korea Północna może instrumentalnie reaktywować spór, domagając się rewizji granicy, tak by obszar całej góry znalazł się na jej terytorium. W takim scenariuszu Koreańczycy z Południa mogliby poprzeć swojego północnego sąsiada, a to oznaczałoby pogorszenie relacji na linii Pekin-Seul, co może być celem władz KRL-D. Można również założyć, że w przypadku zjednoczenia Korei temat Baekdu zostanie wywołany na nowo.

GRANICE NA RZEKACH YALU ORAZ TUMEN

Kolejny problem graniczny w relacjach dwustronnych pomiędzy Koreą Północną a Chinami stanowią wyspy na rzekach Yalu i Tumen. Choć już w 1949 roku Korea Północna i Chiny ustaliły, że wspólna granica będzie przebiegać zgodnie z biegiem obu rzek, to nastąpiła również sprzeczność – jednocześnie obie strony nie chciały zgodzić się na to, by granica przebiegała pośrodku rzek i tym samym dzieliła niektóre wyspy na dwie części. Pekin uznał zwierzchność Pjongjangu nad około 80% wysp w zamian za prawo swobodnego przepływu, jednak głównym problemem pozostały niezamieszkałe wyspy oraz wyspa Pidan (chi. *Chouduandao*). Choć była ona zamieszkiwana przez Chińczyków, to Korea Północna sprawowała nad nią kontrolę. W trakcie negocjacji przed podpisaniem umowy granicznej w 1963 roku, władze KRL-D zaproponowały Chinom wyspę w ramach podziękowań za pomoc w czasie wojny koreańskiej.

---

³⁹ The Chosun Ilbo, *China Stages Drills Near Korean Peninsula*, http://english.chosun.com/site/data/html_dir/2013/12/09/2013120901600.html (dostęp: 18.05.2021).

Ostatecznie w tej sprawie nie doszło do porozumienia, a władze ChRL ewakuowały z niej około 50 chińskich rodzin⁴⁰.

Wyspa z racji swojego położenia u ujścia rzeki do Morza Żółtego ma strategiczne położenie. Co więcej, w jej okolicy mogą znajdować się złoża ropy naftowej, które chętnie eksploatowałyby zarówno Chiny, jak i Korea Północna. W 2011 roku Chiny w obawie przed napływem dużych grup uchodźców z KRL-D, podjęły decyzję o wybudowaniu czterometrowego płotu wzdłuż wybrzeża rzeki Yalu w okolicach miasta Dandong (położonego niedaleko ujścia)⁴¹. Dwa lata później oba państwa przeprowadziły wspólny patrol rzeki i odtąd problemy dotyczące Yalu nie wpływają na relacje między Pekinem a Pjongjangiem, choć nie można wykluczyć, że w przyszłości temat nie zostanie ponownie przywołany przez władze któregoś z państw.

Sprawa rzeki Tumen, poza wyspami, ma jeszcze inny podłoże – ostatnie 17 kilometrów biegu rzeki przed ujściem do Zatoki Piotra Wielkiego to granica rosyjsko-północnokoreańska. Z tego powodu Chiny nie mają dostępu do Morza Japońskiego. Od lat dziewięćdziesiątych XX wieku Pekin próbował wybudować port tuż przy trójstyku granic, jednak zarówno KRL-D, jak i Rosja nie są przychylnie tej inicjatywie⁴². Następuje tu wyraźna sprzeczność interesów – Chinom zależy, by rozbudowywać swój potencjał, z kolei Koreańczycy i Rosjanie obawiają się wzrostu pozycji ChRL w regionie Zatoki Piotra Wielkiego oraz Morza Japońskiego. Od wielu lat nie doszło jednak do żadnego incydentu związanego z tą sprawą, co jednak nie oznacza, że takowy w przyszłości nie zaistnieje.

PODSUMOWANIE

Stosunki międzynarodowe w Azji Wschodniej należą do jednych z najbardziej skomplikowanych na świecie. Duży wpływ na to ma historia relacji pomiędzy Chinami, Koreą i Japonią. nierozwiązane sprawy z przeszłości, w tym także i spory terytorialne przedstawione w niniejszym artykule poważnie rzutują na współczesne relacje i politykę zagraniczną, często doprowadzając do dużych napięć. Co więcej, wykorzystywane są również niejednokrotnie w polityce wewnętrznej. Potwierdzają to m.in. były japoński premier, a także obecny prezydent Korei Południowej. Shinzo Abe doszedł do władzy w Japonii na nacjonalistycznej retoryce,

---

⁴⁰ D. Gomà, *The Chinese-Korean Border Issue: An Analysis of a Contested Frontier*, op. cit, s. 873.

⁴¹ P. Foster, *China builds higher fences over fears of instability in North Korea*, <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/northkorea/8415490/China-builds-higher-fences-over-fears-of-instability-in-North-Korea.html> (dostęp: 18.05.2021).

⁴² D. Gomà, *The Chinese-Korean Border Issue: An Analysis of a Contested Frontier*, op. cit, s. 874.

Moon Jae-in wygrał wybory prezydenckie w Korei Południowej z jawnie antyjapońskim przesłaniem.

Spory terytorialne opisane w artykule są istotne dla tożsamości trzech narodów, szczególnie Koreańczyków i stały się one także częścią polityki historycznej, głównie Japonii i Korei Południowej. To właśnie z ich powodu spory co jakiś czas prowadzą do eskalacji napięć, potęgując zarówno rywalizację polityczną, jak i gospodarczą w Azji Wschodniej. A niemożność ich rozwiązania, z racji sprzecznych interesów, szkodzi relacjom między państwami koreańskimi a ich sąsiadami.

BIBLIOGRAFIA REFERENCES LIST

PIŚMIENICTWO LITERATURE

Central Intelligence Agency, World Factbook 2016-17, Waszyngton 2016.

Choi J., Eun Y., What does international relations theory tell us about territorial disputes and their resolution?, „International Politics” 2018, t. 55, nr 3. <https://doi.org/10.1057/s41311-017-0074-4>

Cianciara A., Konflikt Międzynarodowy – ujęcie teoretyczne, „Stosunki Międzynarodowe” 2010, t. 42, nr 3-4.

Dokdo Research Institute, The Truth Is... Dokdo is Korean Territory, <http://www.dokdohistory.com/eng/gnb02/sub01.do?mode=view&page=1&cid=47324>.

Foster P., China builds higher fences over fears of instability in North Korea, <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/northkorea/8415490/China-builds-higher-fences-over-fears-of-instability-in-North-Korea.html>.

Fox S., China, South Korea, and the Socotra Rock Dispute A Submerged Rock and Its Destabilizing Potential, Palgrave Pivot, Singapur 2019.

Gomà D., The Chinese-Korean Border Issue: An Analysis of a Contested Frontier, „Asian Survey” 2006, t. 46, nr 6. <https://doi.org/10.1525/as.2006.46.6.867>

Horesh N. i in., Is My Rival's Rival a Friend? Popular Third-Party Perceptions of Territorial Disputes in East Asia, „Copenhagen Journal of Asian Studies” 2014, t. 32, nr 1. <https://doi.org/10.22439/cjas.v32i1.4594>.

Houston M., South Korea calls for IOC action over Japan's disputed territories map for Olympics, <https://www.insidethegames.biz/articles/1108513/japan-south-korea-dokdo-olympics-ioc>.

Ito K., Anti-Korean Sentiment and Hate Speech in the Current Japan: A Report from the Street, „Procedia Environmental Sciences” 2014, t. 20, nr 1. <https://doi.org/10.1016/j.proenv.2014.03.055>

Koo M., Island Disputes and Maritime Regime Building in East Asia. Between a Rock and a Hard Place, Springer, Nowy Jork 2010.

- Lee J., Strong response to provocations by Japan,
https://imnews.imbc.com/replay/2019/nwtoday/article/5136631_28983.html.
- Matiaszczyk N., Podzieleni przez historię – wpływ wydarzeń historycznych na współczesne relacje japońsko-południowokoreańskie, [w:] Między Wschodem a Zachodem, między Północą a Południem 4, red. A. Lesiczka, Campidoglio, Warszawa 2020.
- Organizacja Narodów Zjednoczonych, Chronological lists of ratifications of, accessions and successions to the Convention and the related Agreements,
https://www.un.org/Depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm.
- Pietrewicz O., Japońsko-południowokoreański spór o wyspy Dokdo/Takeshima, <http://www.polska-azja.pl/japonsko-poludniowokoreanski-spor-o-wyspy-dokdotakeshima/>.
- Rurarz J., Historia Korei, Wydawnictwo Dialog, Warszawa, 2009.
- Shin J., Calls grow in S. Korea for Olympic boycott over Dokdo,
<http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20210609000827>.
- The Chosun Ilbo, China Stages Drills Near Korean Peninsula,
http://english.chosun.com/site/data/html_dir/2013/12/09/2013120901600.html.
- The Korea Bizwire, S. Korea Conducted Dokdo Defense Drill Earlier This Month, <http://koreabizwire.com/s-korea-conducted-dokdo-defense-drill-earlier-this-month/177823>.
- Tubielewicz J., Historia Japonii, Ossolineum, Wrocław 1984.
- Turnbull S., Pirate of the Far East: 811–1639, Bloomsbury Publishing PLC, Oksford 2007.
- Yonhap News Agency, Japan's irrational claim to Dokdo,
<https://en.yna.co.kr/view/AEN20100910006800315?section=search>, (dostęp: 11.05.2021).
- 외교부 Ministry of Foreign Affairs Korea, Dokdo, Beautiful Island of Korea,
https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=mEF9FDh4nZc&feature=emb_title.
- 최희식 (Choi H.), 동북아시아에서의 해양·영토 분쟁: 독도와 센카쿠 문제를 중심으로 (Spory morskie i terytorialne w Azji Północno-Wschodniej: koncentracja na kwestiach Dokdo i Senkaku), „아시아리뷰 (Asia Review)” 2013, t. 6, nr 2. <https://doi.org/10.24987/SNUACAR.2013.12.3.2.33>

ŹRÓDŁA

SOURCES

- Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 1982 roku.*
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych Japonii, *Japan's Consistent Position on the Territorial Sovereignty over Takeshima*, <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/takeshima/index.html>.
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Korei, *The Korean Government's Basic Position on Dokdo*, http://dokdo.mofa.go.kr/eng/dokdo/government_position.jsp.

Copyright (c) 2022 Natalia MATIASZCZYK

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Share Alike 4.0 International License.